

Mensen recht doen!

Een oproep tot een brede benadering van de 'vluchtelingenproblematiek'

De strijd om Mosul is in alle hevigheid losgebarsten. Verwacht wordt dat de komende tijd het aantal vluchtelingen nog verder zal toenemen, ook het aantal mensen dat naar Europa komt. Reden om ons opnieuw te bezinnen op dit vraagstuk en de opstelling van Nederland en Europa tegenover vluchtelingen en migranten.

Waar gaat het om

Wereldwijd zijn ruim 60 miljoen mensen op de vlucht als reactie op conflicten, vervolging en onrecht, met daarnaast nog vele miljoenen die migreren wegens honger en diepe armoede. Van hen probeert een relatief kleine groep, al zijn dat nog altijd veel mensen, Europa binnen te komen. Deze mensenstromen en de daarmee gepaard gaande nood vormen een grote politieke en maatschappelijke uitdaging. Hoe gaan we daarmee om?

In de media wordt het debat vaak versmald tot de problemen met vluchtelingen in Europa. Naar ons inzicht is deze problematiek verbonden met de bredere vragen rond internationale duurzame en rechtvaardige ontwikkeling. Vanuit een christelijke visie gaan we op enkele van die vragen in.

Een christelijke benadering houdt voor ons in dat alle mensen, ongeacht afkomst, kenmerken, capaciteiten of wat dan ook, een fundamentele waardigheid moet worden toegekend, omdat allen zijn geschapen naar het beeld van God. Daarom moet aan ieder mens altijd recht gedaan worden.

We onderscheiden drie groepen:

- mensen die Europa, bijvoorbeeld Nederland, binnenkomen als vluchteling of migrant;
- mensen die wel hun huis (moeten) verlaten, maar in eigen land of in de regio blijven en
- mensen die in hun eigen omgeving blijven, ondanks grote problemen en soms gevaren.

- *Mensen recht doen betekent hulp in directe nood, maar niet onbeperkte opvang*

Mensen recht doen die hier komen om levensbedreigende, onleefbare omstandigheden te ontvluchten, betekent hen opvangen en veiligheid en een bestaan bieden. Dit geldt ook voor de vluchtelingen 'onderweg'! Die hebben allereerst recht op een humane bejegening. *Het geweld tegen vluchtelingen die 'onderweg' zijn in Europa is een ernstige schending van dit recht.*

Burgers, maatschappelijke organisaties en kerken in de diverse landen en ook in Nederland kunnen een belangrijke rol vervullen, door mensen direct te ontmoeten en steun aan te bieden, van welke aard dan ook. Om ze ook hier weer zo veel mogelijk 'in hun kracht' te zetten. Velen doen dat ook al! *Van mensen die mogen blijven, moet gevraagd worden dat ze zich aan onze rechtsstaat houden. Dat wil niet zeggen dat ze geen cultuurspecifieke gewoonten en opvattingen mogen hebben - Nederlanders zijn ook heel divers.*

Recht doen aan mensen die hier komen, wil nog niet altijd zeggen dat allen mogen blijven. De overheid heeft een eigen taak om op rechtvaardige wijze te beslissen over asielaanvragen. Mensen terugsturen naar hun eigen land, naar een situatie van armoede met vaak weinig uitzicht, brengt wel de verantwoordelijkheid met zich mee om mensen in die landen te helpen perspectief te vinden in hun leven op hun eigen plek (zie onder). [\[1\]](#)

- *Mensen recht doen betekent humanitaire hulp en structurele ontwikkeling*

Ook mensen die vluchten vanuit levensbedreigende situaties en in eigen land of regio blijven, hebben recht op opvang, veiligheid en een bestaan. Noodhulp, het uitdelen van voedsel, tenten en kleding en het bieden van veiligheid zijn dan van levensbelang. Maar daarnaast is ook het ondersteunen van gemeenschappen in die nieuwe -hopelijk tijdelijke, maar soms langdurige- situatie essentieel: het helpen creëren van banen, onderwijs, basisvoorzieningen. *Hulp aan vluchtelingen in de regio is cruciaal voor henzelf, maar ook om nog grotere vluchtelingenstromen, uitgebuit door mensensmokkelaars, te voorkomen.* Hulpverlenings- en ontwikkelingsorganisaties doen hier veel goed werk met steun van achterbannen en overheden.

Maar ook zonder dat sprake is van acute nood zijn voor velen de uitzichtloosheid en armoede zo ernstig dat ze elders hun heil zoeken, en dan vaak van de regen in de drup komen. De bredere migratieproblematiek vraagt om een structurele aanpak. Daarbij moeten we wel beseffen dat migratie van alle tijden is en naast negatieve ook positieve aspecten kent. Recht doen aan mensen in diepe armoede betekent met hen samenwerken aan een toekomst waarin ze op eigen benen kunnen staan.

Dit betekent samen met hen werken aan basisvoorzieningen, aan werkgelegenheid en economische ontwikkeling, aan rechtvaardig bestuur en rechtvaardige belastingen, ook internationaal, en aan sociale vangnetten en infrastructuur. En het betekent gemeenschappen helpen weerbaar te worden tegen (tijdelijke) droogte en misoogsten e.d. Ook op dit vlak doen maatschappelijke organisaties veel goed werk, samen met overheden en, soms, het bedrijfsleven.

Ook hier heeft de overheid een eigen verantwoordelijkheid. *De doorgaande bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking en het gebruik van ontwikkelingsgeld voor eerstejaarsopvang van asielzoekers (15-25%) achten wij contraproductief.* Tegelijkertijd, recht doen aan mensen in armoede, oorlog en onrecht, is niet alleen een kwestie van hulp, maar ook van rechtvaardiger verhoudingen, op nationaal en internationaal niveau.

- Mensen recht doen betekent werken aan mondiale veranderingen

Niet alleen levensbeschouwelijke en politieke visies op leven en samenleven, maar ook de 'Werelddoelen voor duurzame ontwikkeling' kunnen ons de ogen openen voor onze eigen verantwoordelijkheid als rijke landen. Klimaatverandering en ongelijkheid, mede gevolg van onze economie en levenswijze, zijn grote motoren voor aanhoudende conflicten en vluchtelingenstromen (ook aan het conflict in Syrië gingen enkele jaren van droogte vooraf).

Dit veranderen is niet alleen een kwestie van hulp en van ontwikkeling, maar ook van mondiale rechtvaardigheid en van persoonlijke en sociale veranderingen. *Het betekent vooral een herziening van het huidige overheersende neoliberale economische bestel naar een economie die op evenwichtige wijze recht doet aan mensen, aan de schepping en aan menselijke creativiteit in (economische) waardenrealisatie.*

Maar het raakt ook onze leefwijze, ons consumptiepatroon in Nederland. We moeten onze verantwoordelijkheid nemen: de aarde is ons gegeven in bruikleen, ons mens-zijn komt pas tot ontplooiing als we ook medemens zijn, en juist *in* het mede-mens zijn! Laten we recht doen aan onze gemeenschappelijke woonplaats, de aarde, en aan elkaar, door werkelijk te delen!

Prisma

Vereniging van christelijke organisaties in ontwikkelingssamenwerking en internationaal diaconaat.

MissieNederland

Breed netwerk van enkele honderden christelijke organisaties en plaatselijke gemeenten, zes kerkgenootschappen en vele betrokken individuen.

Voor contact:

Joanne van der Schee, coördinator beleidsbeïnvloeding Prisma, (jvdschee@prismaweb.org / 06 16 49 54 65) of Henk Jochemsen, directeur Prisma (hjochemsen@prismaweb.org / 06 55 77 11 62)

[1] Op dit punt sluiten we aan bij het Manifest van St. Gave, https://www.gave.nl/gave/download/manifest/onl_manifest.pdf; en bij de actie van www.stayhuman.nu